

IN MEMORIAM

(Fazekas Zsolt felv.)

JUHÁSZ ERZSÉBET
(1947–1998)

JUHÁSZ ERZSÉBET HALÁLHÍRÉRE

Drága Erzsi!

Már első köteted az ember létbe vetettségének kérdéseit járta körül, olyan intenzitással, melyet megkerülni nem lehetett. Későbbi műveidet aztán a leütött hang egyre tisztuló változatai határozták meg. Anélkül, hogy ideológiai útvesztőkbe tévedtél volna, érzékenységed parancsára egymás után kerültek ki műhelyedből a helyi ihletettséggű, de korántsem helyi jelentőségű alkotások. A nyolcvanas évek közepén, hosszú, alapos kutatás után, megírtad a *Műkedvelőket*, melyben egyfajta megbocsátó iróniával térképezted föl, de egyúttal vállalod is két háború közötti irodalmunk eléggé sivár történetét. Már akkor pontosan tudtad, hogy sorsunk a senki földjén létezés, melynek adottságait legyűrnünk nem lehet. Érthető hát, hogy midőn a kilencvenes évek elején nyakunkba szakadt a gyalázat, s a szó szoros értelmében a bőrünkön kellett éreznünk a történelem elszabadult démonának tombolását, nem futamodtál meg, nem néztél egerút után, hanem a szellemileg erős emberek módján kisesszék egész sorában írtad le a romlás tüneteit, abban reménykedve, hogy megnevezésük által egyhíteni tudod tán az irracionális hatalmát.

Emlékezzél csak, milyen keserű dialógusokat folytattunk az idő tájt a tanszék folyosóin és irodáiban, a lehető legteljesebb rezignációig merészkedve el. Egy ízben azt találtam mondani, hogy vergődésünkkel tán Kölcsey *Vanitatum vanitatisa* rímél leginkább, hisz a vers rendkívül

szuggesztíven kiáltja világgá a „minden hiábavaló” gondolatát. Alig néhány héttel később, amikor *Senki sehol soha* című prózaköteted megjelent, ismét összefutottunk a folyosón, s mosolyogva, mert legsúlyosabb pillanataidat is mosollyal tudtad ellensúlyozni, megajándékoztál új könyved egy példányával, melybe „több évszázados barátsággal” a következő ajánlást írtad: „Vanitatum vanitatis e kötetke is – mint annyi minden más, vagyis: az egész is; életünk romjain lehet-e nem tudni. S mégis . . .”

Ez a *mégis*, amelyet a megőrült világ ellenében ki tudtál mondani, s amely valójában egész életművedet átjárja, kiapadhatatlan erőforrás, s mint ilyen bizonytalannal meg fog tartani Téged az idők szakadéka fölött.

Nyugodjál békében.

Újvidék, 1998. IX. 26.

UTASI Csaba